

PRVOSTEPENI SUD, Singapur

Presuda od 23.VI 1967.

K.Chellaram & Sons (F.E.),Ltd. c/a
Nissho Shipping Company,Ltd. and
Port of Singapore Authority

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Odgovornost lučkog slagača - Klauzule u teretnici kojima se brodar oslobadja svoje odgovornosti - U singapurskoj luci prema propisima koji vrijede za tu luku slagač ne odgovara za štetu koja kod njega nastane ako je djelovao kao brodarov punomoćnik, bez obzira na činjenicu da li je brodar za tu štetu odgovoran - Ako se jedan dio klauzule kojom brodar otklanja ili ograničava svoju odgovornost proširi pozitivnim propisima, a drugi je dio dopustiv, treba priznati valjanost dopustivom dijelu klauzule

Tužitelj, primalač, traži od prvotuženog broдача, koji je teret prevezao i predao lučkom skladištaru, i od drugotuženog lučkog skladištara naknadu štete za izgubljeni teret.

Nesporno je medju strankama da je brodar izdao 15.X 1964. dvije teretnice koje su se odnosile na prijevoz tereta u 5 sanduka preuzetih na prijevoz od krcatelja u Kobi (Japan), a prema kojim teretnicama je trebalo da brodar izruči teret u Singapuru po naredbi Indijske banke; na prijevozne ugovore zasvjedočene ovim teretnicama bila su primjenjiva Haška pravila; brod je stigao u Singapur 7.XI 1964; samo za svrhe ovoga spora nesporno je da je prvotuženi brodar ispod čekrka predao drugotuženom lučkom skladištaru u posjed teret od pet sanduka izmedju 7. i 11.XI 1964; tužitelj je drugotuženom 12.XI 1964. podnio "delivery order" na pet sanduka, izdan od prvotuženoga, ali mu je drugotuženi izručio samo dva sanduka, a preostala tri sanduka nisu nikada pa ni djelomice došli u posjed tužitelju, pa iako nisu uništeni, drugotuženi nije u stanju da objasni gdje se nalaze; opet samo za svrhe spora priznaje se da je prvotuženi pravilno postupio kad je predao teret drugotuženom na čuvanje; vrijednost nestalih sanduka je US \$ 7.272,39, a ograničena odgovornost po Haškim pravilima je za svaki od tri nestala sanduka US \$ 857,14 (tj. 100 zlatnih funti iz Haških pravila po vrijednosti zlata).

Stranke su od suda tražile da riješi samo dva pravna pitanja: 1) da li je drugotuženi lučki skladištar oslobođen od odgovornosti za izgubljeni teret na temelju propisa koji za njega vrijedi (Port of Singapore Authority Ordinance, 1963), i 2) da li je prvotuženi brodar neograni-

čeno, ograničeno, ili nikako odgovoran za nestali dio tereta s obzirom na zakonske propise i na klauzule konkretne teretnice.

Sudac (Buttrose) iznosi sadržaj klauzule br.15 teretnice u kojoj se, između ostaloga kaže: "..... odgovornost vozara ili broda će prestati čim teret napusti palubu broda i/ili čekrk, bez obzira na bilo kakve suprotne lučke običaje i/ili posebni sporazum s obzirom na troškove preko boka broda" (engl.: "and the responsibility of the Carrier or the ship shall cease as soon as the goods are lifted from and leave the ship's deck and/or ship's tackles, notwithstanding any custom of the port to the contrary and/or any special arrangement as to expenses beyond the ship's side"), a zatim konstatira da po čl.88. singapurske uredbe o luci lučki skladištar naprosto ne odgovara za bilo kakvu štetu koja kod njega nastane ako je djelovao kao punomoćnik broda ("agent"). Što se tiče oslobodjenja odgovornosti skladištara po ovom propisu, sudac priznaje da sumnja da li bi bio opravdan, ali stvar je zakonodavca da propis mijenja ako on nije opravdan. Taj propis nije promijenio prethodno pravno stanje tako da bi za djela lučkog slagača prebacio odgovornost na brodara kao njegovog opunovlastitelja, jer to nije bila svrha zakona, nego je samo slagača oslobodio odgovornosti, pa prema tome šteta pogadja onoga kod koga se desila. Uslijed toga postaje odlučno pitanje kako treba tumačiti klauzulu br.15 teretnice.

Prema rješidbi Tajnog savjeta u Chartered Bank of India, Australia and China v. British India Steam Navigation Company, Ltd. (1909) valjana je klauzula da odgovornost brodara prestaje i da rizik prelazi na krcatelja ili primaoca čim se teret oslobodi čekrka. Sudac konstatira da je klauzula dopustiva i nakon donošenja Haških pravila, pa zatim prelazi na to da utvrdi da li je konkretna klauzula u teretnici primjenjiva. Tužitelj, primalac, je tvrdio da klauzula br.15 teretnice oslobadja brodara odgovornosti od časa kad je teret spušten na obalu s čekrka (što je u skladu s čl.III, st. 8. Haških pravila o nederogabilnosti po Pravilima uspostavljenog sistema odgovornosti), ali i od časa kad je teret dignut obalnim sredstvima s palube broda (a što nije u skladu s Haškim pravilima). Sudac, obzirom na to što je "in concreto" šteta nastala iza spuštanja tereta na obalu, raspravlja pitanje u slučaju da u jednoj klauzuli treba neke riječi ispuštiti kao pravno nedopuštene, da li može preostali dio klauzule doći do primjene. Sudac Pilcher je u Svenska Traktor Aktiebolaget v. Maritime Agencies (Southampton), Ltd. (1954) smatrao da može nedopušteni dio klauzule brisati, a njen preostali dio primijeniti. Medjutim sudac McNair u G.H.Renton & Co, Ltd. v. Palmyra Trading Corporation of Panama (1956) kaže

da se tamo gdje Haška pravila dolaze do primjene "ex lege" ne može s obzirom na odredbu čl.III, st.8. Pravila klauzule cijepati, nego da svaka od njih gubi u cjelini valjanost ako djelomice vrijedja pravila, a da je slično i kod primjene Haških pravila "ex contractu", ako u samom ugovoru nisu sadržane riječi koje omogućuju samo dionu primjenu klauzule. Apelacioni sud i Kuća Lordova koji su iz drugih razloga ukinuli presudu suca McNaira nisu se izrazili o tom pitanju. Sudac Buttrose sa svoje strane smatra da se može odvojiti dopustivi i valjani od nedopustivog i nevaljanog dijela klauzule, pa prema tome smatra da je valjana klauzula br.15 konkretne teretnice po kojoj je brodar oslobođen od odgovornosti za teret nakon njegovog ispuštanja s broskog čerka na obalu. Prema tome je zahtjev za naknadu štete odbijen i za brodara i za lučkog skladištara.

(LLLR 1967, 2, str.578)

E.P.

Bilješka.- Sasvim osebujni položaj lučkog skladištara u Singapuru ne predstavlja posebnu zanimljivost izvan poslovnoga kruga te luke, ali izreka o klauzuli u teretnici koja djelomice sadrži nedopuštene i djelomice dopuštene uglavke stranaka od općeg je interesa. Činjenica da su postojala dva precedenta prvostepenog suda, a od kojih je jedan govorio o slučaju takvih uglavaka u teretnici kad se Haška pravila primjenjuju "ex lege" (i dopuštao održavanje na snazi dijela klauzule koji je bio dopustiv), a drugi kad Pravila dolaze do primjene "ex contractu" (a taj nije dopuštao cijepanje klauzule). U našem pravu se takvo pitanje nije do sad postavilo, pa stoga ne raspolažemo ni judikatima o tome. Čini nam se da bi rješenje singapurske presude u tom dijelu moglo slično uslijediti i u našem pravu.

E.P.